

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Advent is de tijd van *verwachten*. En daar zijn we slecht in geworden. In een tijd waarin alles snel snel snel moet. De korte termijn voert de boventoon, de lange termijn delft het onderspit.

Wachten is een kunst. Wachten is ook veel realistischer dan ongeduld. Ongeduld brengt de lente niet dichterbij, en de volgende trein ook niet. Goed kunnen wachten wél.

Wachten wordt bij ons verdacht gemaakt: ‘Wachten tot je een ons weegt’. ‘Wachtlijsten’. Ongeduld bepaalt ons humeur en niet ten goede.

Paulus zit in de *gevangenis* te ‘wachten’. Hij heeft geen idee of en wanneer hij wordt vrijgelaten. Maar hij is in een uitstekend humeur. Hij voelt zich verheugd en pakt pen en papier om dat ook aan zijn gemeenschap te schrijven. ‘Ik vind het helemaal niet erg of verdrietig om het jullie nóg eens te schrijven, dan weet je het maar goed: Laat de Heer jullie vreugde blijven, dat is hij voor mij ook’.

En *Johannes de Doper* zit nog nét niét in de gevangenis. Maar ook hij is in een goed humeur. Want hij vertrouwt erop dat áls hij gevangen wordt gezet - en dat is nog maar kwestie van tijd - dat zijn werk als *doper* dan door een ander, door zijn vriend Jezus van Nazareth, wordt vóórtgezet.

En ziet U: deze beide mannen kunnen *verwachten*. En wat ze daarin gemeen hebben is dat ze niet iets ván zichzelf verwachten maar van een ánder - *anderén* - en ook dat ze niet iets vóór *zichzelf* verwachten, maar voor *anderen*. ‘Een ander laten groeien’, horen we Johannes zeggen.

Hun leven gaat niet van zichzelf uit en is ook niet op zichzelf gericht.

En laat dát nou preciés de betekenis van *Advent* zijn: de gerichtheid op wie *komt*, op een ánder van wie je iets hebt te verwachten. Voorbít je eigen greep op de dingen, op je leven, zal er iemand komen mét wie het leven te léven is.

Advent: dat er “iemand” komt. Ja, ‘Jezus’ zeggen we dan. ‘Vier weken aftellen tot het Kerst is’. Hoewel dit jaar maar drie.

Maar ‘aftellen’ is geen verwachten. Aftellen wéét precies wat er komt. *Verwachten* is je richten op wat veel groter is, veel hoger, veel dieper, dan je kúnt weten. Verwachten ziet uit naar *verwondering*. Naar wat je misschien wel niet kúnt verwachten - ‘een wonder’.

Als ik het in geloviger taal zeg, dan klinkt het zo: we wachten op God, op zijn licht in onze duisternis. Op ‘zijn geboorte’ in onze werkelijkheid.

Met ‘geboorte’ bedoel ik nabijheid, warmte en liefde. In de winterse kilten van ons leven - van verdriet en verlatenheid - reikhalzen we naar de geboorte van ontferming, van een arm om je heen. En hoe zullen we dat alles anders ervaren dan in een méns? In een menseléven?

Als de Adventstijd niét is ‘aftellen naar die overbekende Kerstdagen’, waar jaarlijks alleen de menu’s wisselen en vaak zelfs dát niet eens - maar intens, vanuit wat we als mens meemaken

en lijden en hopen, intens uitzien naar de geboorte van Gods licht en liefde in ons bestaan, *dan verwachten wij* niet minder dan dat God zich door *mensen* aan ons verbindt. *In mensen* als licht en liefde, als een omhelzing, als een luisterend h art zich aan ons verbindt.

Op die geboorte wachten wij. Gaat het dan alleen maar om nieuwe, nieuwe *biologische* geboorten? Nieuwe baby's? Kerstkinderen?

Nee, al kleedt het Kerstverhaal en ons Kerstgevoel dat wel zo in. En dat is ook goed, omdat een nieuwe *geboorte* het meest radicaal aan onze hunkerende verwachting, dat deze wereld  n de mensen die er wonen helemaal  nders - ja: ni uw geboren - moeten worden, tegemoet komt.

Maar vanmorgen zien we zowel bij Paulus als bij Johannes de verwachting, dat ook volwassen mensen 'nieuw geboren kunnen worden'.

Voor *Paulus* is het autobiografisch. Hij k nt zijn eigen verleden - de valkuilen van een sterk en stoer geloof, zal ik nu maar zeggen.

Ik wil graag proberen dat tussen de regels door naar ons hier en nu te vertalen. Want de religieuze tegenstellingen van toen zijn niet die van vandaag. Bovendien gaat het Paulus denk ik om iets waar wij vandaag de dag ook in onze seculiere wereld steeds mee te maken hebben.

Het gaat heel erg om *identiteit*. Wie de afgelopen verkiezingen in Nederland en de nasleep ervan en bijvoorbeeld de verkiezing van een nieuwe voorzitter van de Tweede kamer erbij bedenkt, voelt wel hoe actueel dat is. Harde tegenstellingen omtrent identiteit. Religieus versus seculier, wat betekent vrijheid, wat democratie, wat tolerantie? Noem maar op.

In Paulus' situatie was het de Joodse identiteit. Met de *besnijdenis* als het meest bepalend. Voor mensen die superfanatiek op deze identiteit hamerden en er anderen streng de maat mee namen - en u weet: hij was voorheen z lf ook zo, bedenkt hij de term *versnijdenis*. *Besnijden* o.k., maar je kunt je ook *versnijden*: overdrijven, op de spits drijven, polariseren, radicaliseren - en zo jezelf en anderen in de vingers snijden.

U hoort wel hoe actueel dat is. Paulus zegt: 'Dat is allemaal vertrouwen op *jezelf*, op de groepsidentiteit. Ik weet er alles van, ik was - samengevat - 'super joods', hield me aan alle regels en waakte bikkelhard voor onze eigen identiteit. Ieder die daar niet in paste, vonden we minderwaardig, tweederangs. Hoe kun je nou niet denken zoals wij? Hoe kun je nou niet vinden wat wij vinden?'

Hoe kun je nou ni t zo verlicht en tolerant en democratisch zijn als wij - zou de moderne variant op dit thema kunnen zijn. Ik doe toch goed, ik denk na, ik ben aardig - zo b n ik toch? Wie waagt dat te betwisten, te zeggen dat dat niet genoeg is?

Maar Paulus heeft ontdekt dat het allemaal z lfrechtvaardiging is. En *zelfbevestiging*. Dat hij aan zijn identiteit al zijn *zekerheid* ontleende.

Hij heeft een mens leren kennen - een *mensenleven*, een *levensweg* gezien - die al zijn waarden heeft omgekeerd. Waar hij trots was op zijn identiteit is hij zich gaan schamen. Waar alle regels en oordelen die zijn identiteit schraagden voor hem '*winst*' betekenden, is hij ze in het licht van dat mensenleven dat op zijn pad kwam en hem enorm verwonderd heeft, als *verliesgevend* gaan beschouwen. Zijn zekerheden verbleekten.

Hoe was dat mensenleven? Het was het leven van Jezus van Nazareth die niets liever deed dan mensen ontmoeten. Want dáár - in die ontmoetingen - moest het gebeuren. Wát gebeuren? Gód gebeuren. Gód gebeurt niet in het zich op grond van identiteit áfscheiden van mensen van elkaar, elkaar uitsluiten door regels en oordelen, maar in dat geheimzinnige ‘midden’ van een ontmoeting tussen twee mensen, die verwonderende open ruimte die er tussen twee mensen kan zijn.

Waar mensen zich verbínden. Waar mensen zich verbínden kan God zich met hen verbinden. Een regel die veroordeelt, een identiteit die de adem beneemt, kan dat níét. Jezus heeft in alle ontmoetingen de regels van zijn Joodse identiteit vermenschlijkt, in hun menselijkheid toegepast, met een tastzin vol compassie en mededogen.

Kern: een mens tegemoet treden met een *open vertrouwen*, niet met *eigen zekerheden*. Met het voordeel van de twijfel, niet met een oordeel. Een mens zien in het licht dat van boven op hem valt, niet vanuit de onderbuik een schaduw over hem heenwerpen. Een mens zien met de ogen van Gods liefde, met de ogen van het eigen hart - niet met de koele blik van regels. Algoritmen zo u wilt.

In elke ontmoeting op voorhand willen *verbinden*, en niet ‘scheiden’. ‘Dat voelen de mensen haarfijn aan’, zegt *Johannes* over Jezus: hij is als een bruidegom, en iedereen die hij ontmoet is voor hem zijn bruid. Elke ontmoeting een bruiloft! Mensen hunkeren naar verbinding en zijn verrukt als ze dat bij iemand merken! Johannes is er heel verheugd over!

Verbinding, door liefde, is het liefste wat God wil. De hele Bijbel gaat erover. ‘Telkens zoekt God jullie als zijn bruid aan’, roepen de profeten tegen de mensen,’ maar jullie weigeren zijn hand, verlaten hem steeds, lopen achter een ander aan’.

We verschuilen ons achter onze eigen zekerheden. En meer en meer achter onze eigen identiteit. Wat *verwáchten* we dan nog? Hoe open staan we dan nog voor verbinding? Voor het “aanzoek” dat Gods liefde ons doet?

Ja, als Advent *werkelijk* en *nieuw verwachten* is, dan gaat het niet om onze zekerheden, om ‘aftellen naar wat we kénnen’, maar om verwachting van wat ons kan verwonderen. De geboorte van een nieuw leven.

Ook van onszelf. Hebben we daar vertrouwen in? Durven we te ontmoeten, onbevangen, open voor verwondering?

Ook in het diepste verdriet zal zulk reikhalzen en tasten, en vertrouwen dat niet het donker onze zekerheid is, niet het *duister* onze identiteit, maar het *licht* - ons nieuw geboren laten worden.

Moge het zo zijn - Amen.